

HEDA - STORA ÅBY

en kulturhistorisk byggnadsinventering

Åby Lillgård 3:2 Slöjdvillan från S. Foto ÖLM

KULTURHISTORISK BYGGNAD SINVENTERING INOM ÖDESHÖGS KOMMUN

Kulturnämnden i Ödeshögs kommun beslutade i samråd med läns museet om en kulturhistorisk byggnadsinventering som berörde ett sammanhängande område i Heda och St. Åby socknar. Området finns redovisat i Natur och Kultur (område K 25) och omfattar alla fastigheter på båda sidor om Disevidsån. Inventeringen har utförts genom medel som beviljats av kulturnämnden.

Arbetet har utförts av Marie Hagsten under 3 veckor i november och december 1987. Utvärdering har gjorts i samråd med antikvarisk expertis från läns museet.

Inventeringen omfattar samtliga bebyggda fastigheter inom området. Hus från 1940-talet och framåt har endast mycket översiktligt dokumenterats med ett foto och en kort beskrivning av fasadmateriäl. Äldre fastigheter har fotodokumenterats

och en byggnadsbeskrivning gjorts efter förtryckta formulär. Fältarbetet har berört byggnadernas exteriör och de gårds-, by- eller ortsmiljöer de ingår i. Uppgifter rörande ålder och ev. om- och tillbyggnad har framtagits genom intervjuer på platsen, i hembygds litteratur samt i bokverket Sveriges Bebyggelse - landsbygden. Läns museets topografiska arkiv har genomgått för de berörda socknarna.

Inventeringen är avsedd att utgöra underlagsmaterial i den kommunala planeringen och vid byggnadslovsprovning samt ge kännedom om den lokala byggnadstraditionen. Den är även tänkt som stimulans och information till fastighetsägare. Museet ger råd och anvisningar vid om- och tillbyggnader och bistår även med information om underhåll och antikvariska hänsynstagande.

Klassificeringssystem för utvärdering av bebyggelsen.

- 1 A Byggnad som är en framträdande representant för viss tids byggnadsskick och som har välbevarad exteriör. I vissa fall kan detta även innefatta en genuin interiör. Den arkitektoniska utformningen eller lokal- och personhistoriska aspekter kan vara av betydelse.

Miljösammanhanget kan i förekommande fall endast förstärka objektets kulturhistoriska värde.

Byggnaden är av sådan karaktär att en byggnadsminnesförklaring, enligt lagen om Kulturminnen (1988:950), kan komma att aktualiseras.

Underhållsarbeten och andra åtgärder bör ske i samråd med antikvarisk myndighet.

- 1 B Byggnad som väl representerar viss tids byggnadsskick och har väl bevarad exteriör. Miljöaspekten ges vid urvalet viss betydelse. Åtgärder som medför förändring av byggnaden bör ske i samråd med antikvarisk myndighet.

- M Byggnad som är intressant ur miljösynpunkt. Detta är framförallt knutet till byggnadsvolym, placering och material.

- 2 Byggnad som vid inventeringstillfället inte bedömts vara av sådant kulturhistoriskt värde att en placering i klass 1 kan motiveras. Avgörande faktorer kan vara genomgripande ombyggnader eller att byggnaden är relativt nyligen uppförd.

Den kulturhistoriska bedömningen finns redovisad invid respektive byggnad på formulärets första blad eller på andra bladet.

UTVÄRDERADE FASTIGHETERHeda socken

Disevid 1:1, 2:2, 2:3	1B, M
Disevid Norrgård 1:2	M
" " 1:3	1B, M
" " 1:7	M
Haddetorp 1:17	M
" 1:18	1B, M
Heda 4:1	1B, M
" 5:1	1B
" 6:1	M
Häggestad 1:6	1B, M
" 1:11	M
" 1:15	M
" 3:1	1B, M
" 3:2	1B, M
" 5:7, kvarnen	M
Isberga Östergård 1:9	1B
" " 1:10	M
Isberga Västergård 2:3	M
" " 2:5	M
" " 2:7, 2:8	1B
" " 2:11	M
Isberga Södergård 3:7	1B, M
" " 3:12	M
" " 3:13	1B
" " 3:14	M
" " 3:15	1B
" " 3:22	M
" " 3:24	M
Isberga 4:1	M
" 6:1	M
Jussberg Södergård 1:3	M
Jussberg Norrgård 2:2	M
Jättingstad Stora Skattegård 1:6	M

Jättingstad Prästgård 2:2	1B, M	ev 1B på stall och arbetarbostad
" " 2:4	1B, M	
" " 5:1	1B	
Kyrkobacken 1:1	1A, 1B	
" 1:3	1B	
Norrö Östergård 1:1	1B, M	
Norrö Västergård 2:1	1B, M	
Norrö Mellangård 3:7	1B, M	
Norrö 5:1	M	
Sik 1:5	M	
Tjugby Västergård 2:11	M	
" " 2:12	1B, M	
Tjugby Boställsgård 3:1	M	
Tjugby Brunns gård 4:6	M	
" " 4:7	1B, M	
Tjugby 5:9	1B, M	
Tuna Östergård 3:6	M	
" " 3:13	M	
Vallby Skattegård 1:2	1B, M	
Vallby Lilla Bygården 2:9	M	
Vallby Brogård 4:9, 4:10	M	
" " 4:12	M	
" " 4:18	M	
Vallby Aspegård 5:1	1B, M	
Vallby Norrgård 6:3	M	

Stora Åby socken

Järnstad Vitmansgård 2:4	1B
Åby Ö Holmen Skattegård 1:1 och	
Åby Munkegård 7:1	1B, M
Åby Ö Holmen Skattegård 1:5	1B
Åby Fyrbondegård 1:2	M
Åby Ödegård 2:1	M
" " 2:1, 4:1	M
Åby Lillgård 3:2	1A
Åby Västergård 5:1	1B, M
Åby Storgård 10:1	M

Åby Storgård 10:9	M
Åby 11:1	M
Åby 12:1, Åby Västergård 5:2	M

Västra Tollstad socken

Broby Västergård 1:7	M
Broby Östergård 2:14	M